

Yttrande

Datum: 2024-02-15

Socialdepartementet

Dnr: S2023/03032

Vår referens: Sara Gustavsson Roxell

sara.gustavssonroxell@vision.se

072-2169624

Remissvar på För barn och unga i samhällsvård, SOU 2023:66

Vision har givits möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet För barn och unga i samhällsvård SOU 2023:66. Vision representerar cirka 212 000 tjänstemän inom kommun, region, privata bolag och kyrkan varav många arbetar inom socialtjänsten.

Sammanfattning av Visions synpunkter

Vision är överlag positiva till utredarens förslag och anser att de kan bidra till att förbättra samhällsvården för barn och unga. Vision vill särskilt betona vikten av att medarbetare som berörs av förslagen ges goda förutsättningar för kunskapsstöd och kompetensutveckling. Vidare är det för att förslagen ska få genomslag avgörande att de är tillräckligt och långsiktigt finansierade och att det säkerställs att finansiering kommer berörda verksamheter till del.

Visions synpunkter på förslagen

Utredningen innehåller ett stort antal förslag och Vision är överlag positiva till helheten och anser att förslagen skulle leda till en mer sammanhållen och god samhällsvård för barn och unga. Nedan kommenteras de förslag där Vision särskilt vill betona synpunkter.

Nationell styrning och uppföljning

4.4.3 Nationell samordning av statens stöd, 4.4.4 Uppdrag till Socialstyrelsen om nationell samordning och ökat nationellt arbete och 4.4.7 Stabila strukturer för regional samverkan om kunskapsbaserat arbete och nationell samverkan om kompetensfrågor

Vision ser positivt på att Socialstyrelsen ges i uppdrag att stödja samhällsvården, särskilt de delar som gäller kunskapsstöd och kompetensförsörjning inom området. Vision anser att det krävs ett aktivt förhållningssätt och en samverkan med SKR för att skapa en struktur som möjliggör implementeringen av kunskapsstöd. Vision är tveksamma till om regeringen behöver utreda vilkas samverkansformer som behövs på nationell nivå utan förespråkar att i stället bygga vidare på Partnerskapet mellan RSS, SKR och Socialstyrelsen. Vision vill även betona och förstärka Inspektionen för vård och omsorgs roll i det statliga kunskapsstödet utifrån den kunskap som tillsyn och register ger.

Socialnämndens ansvar för en stärkt vårdkedja

Förslagen innebär ett förtydligt uppdrag till socialnämnderna och stärker barnets rättigheter vilket Vision är positiva till. Vision vill dock särskilt förtydliga vikten av att de organisatoriska förutsättningarna stärks för socialtjänsten och dess medarbetare så att den höjda ambitionsnivån kan förverkligas.

Stärkt kvalitet i familjehemsvård

6.6.21 Uppdrag till Socialstyrelsen att ge stöd till kommunerna kring familjehemsvården

Vision anser att uppdrag att ge kunskapsstöd och tillhandahålla utbildning till kommunerna i att hålla utbildning för familjehem är en förutsättning för att familjehemsvården ska stärkas. Vision anser att det bör övervägas om Socialstyrelsens utbildning till kommunerna i detta ska breddas till att omfatta fler delar av ansvaret för och handläggningen av familjehemsvården.

6.6.24 Ökat stöd till familjehem

Vision har inga invändningar i sak mot att stöd till familjehem ska finnas tillgängligt på dagtid under vardagar, samt under kvällar och helger men vill peka på vikten av att arbetsgivaren planerar verksamheten väl och säkerställer kompetensförsörjning och bemanning för att bestämmelsen ska kunna uppfyllas i kombination med goda arbetsvillkor för medarbetarna.

6.6.25 Reglering av kompetensen vid utredning av tillstånd, utbildning, handledning och stöd till familjehem

Vision delar utredningen bedömning att särskild behörighet för att rekrytera och utreda familjehem samt ge stöd och handledning till familjehem faller utanför nuvarande behörighetsreglering för den sociala barn- och ungdomsvården. Vision motsätter sig inte förslaget i sak men saknar en konsekvensanalys av förslaget och förslag till åtgärder för att möjliggöra för anställda medarbetare som saknar socionomexamen eller annan relevant examen på minst grundnivå i högskolan att får behörighet. Vision anser att övergångsregler behöver tillämpas i kombination med ett system för validering och kompletterande utbildning på betald arbetstid för att möjliggöra för medarbetare att uppfylla kompetenskraven. Socialtjänsten har stora svårigheter att kompetensförsörja verksamheten och det vore mycket olyckligt om det förstärks genom att inte säkerställa att medarbetare ges möjlighet att kompetensutvecklas sig i takt med att verksamheten och kraven utvecklas.

Stärkt kvalitet i HVB och stödboende

En stor andel av medarbetare inom HVB och stödboende är medlemmar i Vision. Vision delar till fullo utredningens bedömning att ett planerat och systematiskt nationellt utvecklings- och förbättringsarbete behövs för att HVB och stödboende genomgående ska vara väl fungerande delar av vårdkedjan.

8.6 Statens styrning och stöd – överväganden och förslag

Vision ser positivt till förslagen om att kunskapsstöd för lämplighetsbedömning vid inskrivning av barn och unga i HVB och stödboende samt kunskapsstöd om systematiskt kvalitetsarbete och grundläggande förutsättningar för god kvalitet i HVB och stödboende tas fram. Vision anser att det är av hög vikt att även stöd för implementering och utbildning omfattas och att det med

fördel kan ingå i uppdrag till Socialstyrelsen och partnerskapet mellan RSS, SKR och Socialstyrelsen.

8.7.1 Föreståndarens ansvar och kompetens och 8.7.3 Övergångsbestämmelser

Vision anser att det förtydligade uppdraget gällande att föreståndare vid HVB och stödboende ska leda det dagliga arbetet, utveckla och följa upp verksamheten kan komma att kräva en ökad närvaro av föreståndaren och ett utpekat uppdrag till just den tjänsten gällande utveckling och uppföljning. Chefers förutsättningar för sitt uppdrag avspeglar sig direkt på medarbetares förutsättningar och arbetsmiljö och indirekt på verksamhetens kvalitet. Det är därför helt avgörande att föreståndare vid HVB av sin arbetsgivare ges förutsättningar i form av tid, stödfunktioner och kompetensutveckling för sitt uppdrag. Detta måste särskilt fungera väl när nya ansvarsområden tillförs föreståndaren.

Gällande förslaget att skärpa kompetenskraven på föreståndare vid HVB och stödboende som tar emot barn och unga under 21 år så att kraven specificeras till att utbildningen ska innefatta socialt arbete, socialpedagogik eller beteendevetenskap saknar Vision en konsekvensanalys av förslaget och förslag till åtgärder för föreståndare som idag inte uppfyller de föreslagna kraven. Vision anser att övergångsbestämmelserna i likhet med de föreslagna övergångsbestämmelserna för övrig personal behöver vara fyra år. Vidare anser Vision att övergångsbestämmelserna behöver tillämpas i kombination med ett system för validering och kompletterande utbildning på arbetstid för att möjliggöra för föreståndare att uppfylla kompetenskraven. Socialtjänsten har stora svårigheter att kompetensförsörja verksamheten och det vore mycket olyckligt om det förstärks genom att inte säkerställa att medarbetare ges möjlighet att kompetensutvecklas sig i takt med att verksamheten och kraven utvecklas.

Vision ser positivt på förslaget att en nationell föreståndarutbildning tas fram och görs obligatorisk för nya föreståndare men saknar förslag om att föreståndare ska kunna gå utbildningen på betald arbetstid.

8.7.2 Den övriga personalens kompetens och 8.7.3 Övergångsbestämmelser

Vision tillstyrker förslaget att personal vid HVB och stödboende för barn och unga under 21 år ska ha minst en 2-årig eftergymnasial utbildning, i första hand med inriktning mot socialt arbete, socialpedagogik eller beteendevetenskap. Vision ser också positivt på förslaget att Myndigheten för yrkeshögskolan får i uppdrag att se över behovet av en tillfällig utökning av antalet platser i lämpliga utbildningar för personal som ger vård, fostran och behandling åt barn och unga i HVB till följd av de föreslagna högre utbildningskraven. Vision anser att övergångsbestämmelserna behöver kombineras med ett system för validering och kompletterande utbildning på betald arbetstid för att möjliggöra för medarbetare att uppfylla kompetenskraven.

8.7.4 Yrkesresan som plattform för introduktion och kompetensutveckling i HVB och stödboende

Vision tillstyrker bedömningen att förutsättningarna för att använda Yrkesresan som koncept för såväl kommunala som privata utförare inom institutionsvård och stödboende behöver undersökas inom ramen för den nationella samordning som SKR ansvarar för och anser att regeringen ska ingå en överenskommelse med SKR om uppgiften.

8.8 Differentiering av HVB – överväganden och förslag

Efter att betänkandet lämnades har regeringen tillsatt en utredning om stärkt trygghet och säkerhet för barn och unga i hem för vård eller boende, dir 2024:18. Utredningen ska utreda en ökad differentiering av vården vid hem för vård eller boende samt införande av vissa särskilda befogenheter vid HVB för barn och unga. Det ser Vision ser positivt på och Vision vill särskilt uppmärksamma regeringen på vikten av att Vision är representerade i utredningens expertgrupp då en stor andel av medarbetare vid HVB är medlemmar i Vision och vi har stor kunskap om förutsättningar och behov i verksamheterna.

Konsekvensanalys

Utredningens bedömning är att det behövs ambitionshöjningar på alla samhällsnivåer som innebär en ekonomisk satsning på samhällsvården. Vision vill starkt betona vikten av att samtliga förslag som innebär ett utökat ansvar, utökade eller specificerade arbetsuppgifter för medarbetare och höjda kompetenskrav noga kostnadsberäknas och finansieras i enlighet med finansieringsprincipen. Resurser i nivå med kraven på verksamheten är en absolut förutsättning för att ambitionen med förslagen ska uppnås. Dessutom behövs en struktur för att stödja en kunskapsbaserad socialtjänst och säkerställa att befintliga och framtida medarbetare har förutsättningar för kompetensutveckling för att kunna uppfylla de krav som ställs på kompetens och kvalitet i verksamheten.

Veronica Magnusson, förbundsordförande Vision